

Preek over Psalm 58: Geheiligde woede

Voorzang: Gezang 457, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Gezang 457, 3 en 4

Gebed om ontferming

Zingen: Gezang 310 (A.F. Troost, Zingende Gezegend – O licht uit licht...)

Leefregels

Zingen: Gezang 473, 1. 2. en 5

Kinderpraatje

Zingen: Kinderlied 77 (Weet je, dat de Vader je kent?)

Gebed bij de opening van het Woord

Schriftlezing: Psalm 58 en Openbaring 6,9-11

Zingen: Psalm 58

Verkondiging van Psalm 58: Geheiligde woede!

Zingen: Gezang 284

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Psalm 97, 1. 2. 5 en 6

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Dat is behoorlijk heftig, wat we lezen in Psalm 58.

Die dichter gaat wel stevig tekeer, vindt u niet.

Zoals in vs. 7:

*God, sla hun tanden uit de mond.
Verbrijzel de kaken van die leeuwen.*

Of wat denkt u van vs. 11:

*Verheugd is de rechtvaardige als hij vergelding ziet,
in het bloed van de wettelozen wast hij zijn voeten.*

Het is toch net alsof je een talibanstrijder hoort?

Daar krijg je toch kippenvel van?

Eerlijk gezegd staan deze woorden in de Bijbel niet alleen.

Je komt ze in meer psalmen tegen.

Het gaat om liederen die bekend staan als *wraakpsalmen*.

Vaak zijn ze net zo fel als wat we in Ps. 58 lezen.

Nou ja, zeggen veel christenen, dit is wel het OT, hè!

De tijd voordat Christus gekomen is.

Met zijn boodschap van liefde en vergeving heeft Hij ons verder gebracht.

Nog aan het kruis bad Hij voor zijn beulen.

Dat is toch wel andere taal.

M.a.w. gebeden als Ps. 58 zijn achterhaald.

Daar kunnen NTische christenen als wij niet veel meer mee.

Maar vergis u niet.

Ook in het NT kan het er heftig aan toe gaan.

Lees bv. het laatste Bijbelboek maar eens.

In c. 6 ziet Johannes in de hemel de zielen van alle martelaars.

Allen die geslacht waren omdat ze over God hadden gesproken.

En hij hoort hen roepen (vs. 10):

1

O heilige en betrouwbare Heer, wanneer zult u de mensen die op aarde leven eindelijk straffen en ons bloed op hen wreken?

In c. 16 ziet hij hoe de schalen van Gods woede over de aarde worden uitgestort.

Dan hoort hij een engel zeggen (vs. 5.6):

2

Rechtvaardig bent u, de heilige, die is en die was, omdat u op deze manier straft. Bloed van heiligen en profeten hebben zij vergoten, en bloed laat u hen drinken. Ze hebben het verdiend.

In c. 19 ziet hij een ruiter uitrijden op een wit paard.

Dat blijkt Christus te zijn.

Maar Hij draagt kleren die met bloed doordrenkt zijn.

Helemaal klaar om de wijnpers van de hevige woede van God te treden.

Ook in het NT is deze harde taal dus niet verdwenen.
 Ook daar lezen en horen we dingen die ons soms de wenkbrauwen doen fronsen.
 Die we als nette christenen niet graag voor onze rekening nemen.
 Maar ze staan wel in de Bijbel!
 Wat moeten we daar mee?

Laten we eerst eens zien wat de dichter van Ps. 58 zo aanpakt.
 Wat brengt hem tot zulke emotionele uitspraken?
 Dat is kort en goed de verkrachting van het recht.
 En nog wel door diegenen die daarvoor verantwoordelijkheid dragen.
 Door hen die geroepen zijn het recht te handhaven.
 Dat stelt de dichter aan de kaak in de vss. 2-6.

Ik moet dan onmiddellijk denken aan mannen als Karadzic en Mladic.
 Met de wrede moord op duizenden Bosnische moslims op hun geweten.
 Aan Mugabe, de brute dictator van Zimbabwe, die ook bloed aan zijn handen heeft.
 Aan Omar Al Bashir, de president van Sudan.
 Verantwoordelijk voor 300.000 doden in de burgeroorlog sinds 2003.
 En voor 2,5 miljoen mensen die op de vlucht zijn en nog steeds onveilig.
 Aan Kim Yung Il van Noord-Korea die zijn volk in de afgrond jaagt.
 En die talloze christenen op wrede wijze onderdrukt.
 Aan de Chinese regeringsleiders.
 Deze maand spelen ze mooi weer met de Olympische Spelen.
 Maar de mensenrechten zijn bij hen bepaald niet veilig.

De lijst is gemakkelijk langer te maken – helaas.
 Is op hen niet van toepassing wat we lezen in vs. 3:

*In uw hart bedrijft u al onrecht, en overal op aarde
 geeft u vrij spel aan het geweld van uw handen.*

Wat een bloed kleeft er aan hun handen.
 Wat een verdriet hebben zij veroorzaakt.
 Hoeveel mensen hebben ze niet voor hun leven getraumatiseerd.

En ze lijken niet te stuiten.
 Kijk eens hoe Mugabe, een eind in de tachtig, zich nog probeert te handhaven.
 Hoe Kim Yung Il er niet over piekert zijn macht uit handen te geven.
 Hoe Karadzic zichzelf probeert schoon te praten.

*Giftig zijn ze als een bijtende adder,
 doof als een slang die zijn oren sluit,
 die niet luistert naar de stem van zijn bezweerders...*

Niet meer tot rede te brengen.
 Van God en zijn gebod vervreemde leugenaars.
 Op geen enkele manier nog te corrigeren.
 Als bulldozers banen ze zich een weg door het leven.
 Vermorzelen ieder die ze op hun weg tegenkomen.
 Dronken van de macht die ze veroverd hebben.

Als de psalmdichter dat ziet begint het in hem te koken.
 Hij wordt witheet!
 Hij vindt het verschrikkelijk wat hij ziet.
 Dit roept die felle emoties in hem wakker.

*Sla hun de tanden uit de mond.
 Verbrijzel de kaken van die leeuwen.
 Dat ze verdwijnen als een slak die kruipend oplost in slijm.*

Zonder zich in te houden spuwt hij zijn woede eruit.

Overkomt u dat ook wel eens als u naar het journaal kijkt?
 Als je zo'n gladjanus van een Karadzic op uw tv-scherm ziet?
 Of zo'n zelfingenomen tronie van een Mugabe?
 Hebt u dan ook de neiging om zo los te branden?

Of drukt u dat meteen maar weer de kop in?
 Netjes blijven!

Jezelf beheersen!
Je gedragen als een fatsoenlijk christen!

Of – of raakt het u niet eens zo erg.
Neemt u zulke berichten voor kennisgeving aan.
Eventjes door een half uurtje wereldnieuws heen.
En dan genieten van een leuke film.
Of je lekker ontspannen bij een Olympisch nummer.
Hè, al dat gezeur over mensenrechten in China!
Daar verander je toch niets aan!
Laat mij toch gewoon genieten van een spannende wedstrijd!
Doe toch niet zo moeilijk!

Maar dat lukt deze dichter niet.
Om zo'n houding aan te nemen.
Het gebeurt waarschijnlijk ook allemaal vlak voor zijn ogen.
Hij zit er middenin.
Hij ervaart het aan den lijve.

Oké, daar wordt het natuurlijk wel anders van.
Maar toch, om dan zo tekeer te gaan.
Het doet toch wel wat primitief aan, vindt u niet?

Ik kom weer bij de vraag of dit een gelovige wel past.
Om je zo te laten gaan in je woede.
Ook al gaat het om zulke wezenlijke dingen als verkrachting van het recht.

Laten we dan allereerst bedenken, dat de dichter hier bidt.
Dit is een gebed.
Hij gaat er niet zelf op af.
Hij slaat er niet zelf op los.
Hij bidt.
Hij bidt of God er op af gaat.
Of God wil ingrijpen en wat krom is weer recht wil trekken.
Hij legt het in gebed bij God neer.

Nee, het is inderdaad geen gebed zoals u en ik dat gewoon zijn uit te spreken.
Hier in de kerk wordt zulke taal zelden of nooit gehoord.
Maar we mogen ons best afvragen of dat terecht is.
Ik zal u eerlijk zeggen dat ik me geblokkeerd voel om dit zomaar over te nemen.
Maar het moet ons aan het denken zetten of dat wel juist is.
Ik geloof stellig dat ook zulke uitlatingen onder de leiding van Gods Geest in het gebedenboek van Gods volk terecht zijn gekomen.
Dat ze een heilzame functie hebben.

Hier is sprake van haat.
Maar haat is niet per definitie verkeerd.
Dat kunnen we uit een psalm als deze leren.
Haat is niet per definitie verkeerd.
Haat is een menselijke emotie, die er mag zijn.
Er gebeuren nu eenmaal dingen die zulke heftige emoties oproepen.

Laten we het maar even heel dichtbij halen.
Een chef die jou ingemeen voortdurend het bloed onder de nagels weghaalt.
Je werkgever die ongelooflijk met jou solt.
Jij bent met je vriendin aan het stappen.
En één of andere onverlaat vergrijpt zich aan haar.
Denk je eens in: een dronken automobilist rijdt je dochter dood.
En probeert haar achteraf de schuld te geven, omdat ze geen hand uitstak.
Zoiets las ik onlangs ergens.
Dan word je toch razend!?

Woede laat zich niet onderdrukken.
Als de heiligheid van het bestaan ongegeneerd vertrapt wordt –
of het nu ons eigen leven is of dat van een ander –
dan barst de woede uit ons hart als hete lava uit een vulkaan.
Haat is een heel gevaarlijke emotie.
Ze kan veel kwaad aanrichten en daarmee de boel erger maken dan ze is.

Ik zag op de tv de reactie van Bosnische moslims op de arrestatie van Karadzic.
Moet die man worden berecht in Den Haag? zeiden ze.
Geef hem maar aan ons.
Wij weten wel wat we met hem aan moeten.
Dat zou er vast heel akelig aan toe gaan als dat echt zou gebeuren.

Woede en haat – het zijn emoties die er mogen zijn.
Als ze niet bij ons gaan leven bij schrijnend onrecht, is er iets grondig mis met ons.
Dan zijn we lauw en onverschillig geworden.
Zijn we dan nog wel echt menselijk?

Maar woede en haat moeten wel in toom gehouden worden.
Zoals een woest stromende rivier gekanaliseerd moet worden.
Ook onze woede moet een kanaal vinden, waarbinnen haar kracht beteugeld wordt.

Nu, dat gebeurt als we onze woede verwoorden in een gebed.
Dat gebeurt hier in Psalm 58.
En in vele andere psalmen.
Wist u dat naast God de vijanden het belangrijkste onderwerp in de psalmen zijn?
Dat ze keer op keer in beeld komen?
Juist met God voor ogen dringt de vijandigheid zich aan gelovigen op.
Juist in een hechte relatie met God wordt ons duidelijk hoe vijandig de wereld is.

De wereld staat in het teken van epidemisch geweld vanwege allerlei boosdoeners.
En helaas is het niet altijd netjes in hokjes verdeeld.
Talibanstrijders en Al-Qaeda-terroristen kunnen er wat van.
Maar Amerikaanse militairen hebben zich in Irak ook grof misdragen.
In Rwanda hebben jaren geleden Hutu's en Tutsi's elkaar afgeslacht.
Maar ook Franse soldaten hebben toen vreselijke dingen gedaan.

Onze wereld is bepaald geen rustoord waar iedereen zijn best doet het elkaar naar de zin te maken en goed met elkaar te kunnen opschieten.
En waar alles wel goed komt als we allemaal maar wat meer ons best doen.
Nee, er gebeuren vreselijke dingen.
In het groot en in het klein.

Als onze ziel zuiver is, roept het wraakgevoelens op als die van Ps. 58.
Wraakgevoelens zijn ten diepste uitdrukking van onze hulpeloosheid.
Achter zulke gevoelens staan ervaringen van geleden onrecht.
Om wraak bidden met name de slachtoffers.
Om wraak bidden vooral de mensen die zich onrechtvaardig behandeld voelen.
Achter de wraak schuilt eerder de wens naar gerechtigheid dan naar vergelding.
En iemand die zo dorst naar gerechtigheid wordt door Jezus zalig gesproken.

Ik las van een vrouw die veel te maken heeft met seksueel misbruikte vrouwen.
Zij schreef voor hen een eigentijdse psalm:

*U moet mijn wraakengel zijn, God.
Help mij, kom voor mij op.
Laat hem er niet mee weg komen, die Farizeeër!
Vindt de hel opnieuw voor hem uit.*

Vertrouwen wij het aan God toe, dat Hij recht doet als mensen onrecht lijden?
Bidt daar dan om.
Bidt daarom met eerlijke woorden.
Zeg het God dat je boosheid roept om wrekend recht!

Het is beter zo'n wraakpsalm te bidden, dan haat met je mee te blijven dragen.
Als ik God om vergelding bidt, leg ik die vergelding uit mijn hand in Gods hand.
Hij kan daar immers beter mee omgaan dan ik.
Ik heb zo mijn eigen gedachten over wat er met boosdoeners moet gebeuren.
Maar of dat werkelijk de beste weg is, dat weet God beter dan ik.
God handelt beter dan mijn gevoelens en gedachten Hem in overweging geven.

Daarom horen we de apostel Paulus zeggen (Rom. 12,19):

Neem geen wraak, geliefde broeders en zusters, maar laat God uw wreker zijn, want er staat geschreven dat de Heer zegt: 'Het is aan Mij om wraak te nemen, Ik zal vergelden.'"

Let op!

Paulus zegt niet: *Wraak – dat is niet goed.*

Daar moet je zelfs niet aan denken!

Paulus zegt: *Laat God uw wreker zijn!*

Want God is heilig – ook heilig in zijn woede.

Daarom is de wraak alleen bij Hem in goede handen.

Daarom kunnen wij het met een gerust hart aan Hem overlaten.

Maar we mogen er dus wel om bidden!

Want kwaad is kwaad en slechtheid is slechtheid.

Dat is niet goed te praten.

Dat vraagt om gerechtigheid.

6

Dus mag er voor gevoelens van haat en woede plaats zijn in ons gebed.

Daarin gaan de psalmen ons voor.

Daarom kunnen we deze liederen ook niet missen in onze omgang met God.

Ik denk dat de psalmen hierin uniek zijn in de liederenschat van de kerk.

Zelfs in het Liedboek kom je zulke liederen maar sporadisch tegen.

En in de Opwekkingsbundel al helemaal niet.

Voor zover je daar psalmen in terug vindt zijn ze vaak tandeloos gemaakt.

De zgn. aanstootgevende passages worden angstvallig weggelaten.

Dat maakt veel gezangenbundels zo eenzijdig.

Liederens van lofprijzing en aanbidding – prachtig!

Maar we hebben ook liederen nodig waarin we kunnen roepen om gerechtigheid!

En eens zal het er van komen, dat het onrecht voorgoed is geleden.

Daar is de dichter heilig van overtuigd (vs. 11v).

Verheugd is de rechtvaardige als hij vergelding ziet,

in het bloed van de wettelozen wast hij zijn voeten.

Dan zegt men: 'De rechtvaardige wordt beloond,

er is een God die recht doet op aarde.'

Nee, hier is geen sprake van bloeddorstig leedvermaak.

Het gaat hier om een ongekende opluchting, dat het recht zegeviert.

Dan gebruikt de dichter het beeld van een overwinning, behaald op het slagveld.

De vreselijke werkelijkheid daarvan kan zijn, dat het winnende leger moet waden door het bloed van de tegenstanders.

Niet dat bloedbad op zichzelf maakt de dichter blij.

Maar dat dit het definitieve einde van het kwaad betekent.

Daar verheugt hij zich over.

Dat er een God is die recht doet op aarde.

Dat de boze niet het laatste woord heeft.

Dat er een tribunaal is –

rechtvaardiger dan het Joegoslaviëtribunaal, het Sierra Leone-tribunaal of welk tribunaal dan ook,

rechtvaardiger dan het Internationale Gerechtshof in Den Haag.

Dat God rechtspreekt en recht doet.

Bij dat vertrouwen komt de dichter al biddend uit.

Dat zet zijn haat en woede om in zekere blijdschap.

Daar bidden ook wij om in de zekerheid dat ons gebed verhoord wordt:

Verlos ons van de boze,

laat niet de goddelozen

op aarde koning zijn!

Laat ons uw land betreden,

dat zal een land van vrede,

van melk en honing zijn!

AMEN.

10-08-2008